

"...

I- İPTAL VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN GEREKÇESİ

2.4.2004 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"III. GEREKÇE

1. 03.03.2004 Tarih ve 5102 Sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanunun 2 nci Maddesinin Birinci, İkinci ve Üçüncü Fıkralarının Anayasa'ya Aykırılığı

5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunun yurt içinde yüksek öğrenim gören ve bu Kanuna göre çıkarılacak yönetmeliklerle belirtilen usul ve esaslar dahilinde yeterlikleri ve ihtiyaçları tespit edilen öğrencilere burs ve kredi verilebileceği belirtilmiştir.

5102 sayılı Kanunda öğrencilerin yeterlik ve ihtiyaçlarının belirlenmesine ilişkin ilkeler konusunda her hangi bir düzenleme yer almamaktadır. Bu nedenle, bu konudaki usul ve esasları belirleyen bir yönetmelik, asli düzenleme yapmış olacaktır. Halbuki Anayasa'ya göre, Anayasa'nın gösterdiği ayırık haller dışında, yürütmenin asli düzenleme yetkisi yoktur; yürütme Anayasa'ya ve kanunlara uygun olarak kullanılacak ve yerine getirilecek bir yetki ve görevdir. Anayasa'nın 8 inci maddesinde ifade edilmiş olan bu ilke, yürütmenin ancak kanun ile asli olarak düzenlenmiş bir alanda düzenleme yetkisi kullanabileceğini açıkça ortaya koymaktadır. Anayasa'nın 7 nci maddesine göre ise, asli düzenleme yetkisi, TBMM'nindir ve devredilemez.

Kanunda bir hususun yönetmelikle düzenleneceğinin belirtilmesi, o hususun kanunla düzenlenmiş olduğu anlamına gelmez. Kanunla yapılmış bir düzenlemeden söz edilebilmesi için, o hususun en azından temel ilkelerinin kanunda gösterilmesi gerekir.

5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrası, yukarıda açıklanan nedenlerle, yürütmenin kanuniliği ilkesine aykırı olarak, yürütmeye asli düzenleme yapmak imkanı tanıdığı için; Anayasa'nın 8 inci maddesine; yasamaya ait olan asli düzenleme yetkisini yürütmeye devrettiği için, Anayasa'nın 7 nci maddesine; böyle bir yetki Anayasa'dan kökenlenmediği için Anayasa'nın 6 ncı maddesine aykırıdır.

Anayasa'nın herhangi bir hükmüne aykırı bir kuralın Anayasa'nın 2 nci maddesinde yer alan hukuk devleti ve Anayasa'nın 11 inci maddesinde yer alan Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle de bağdaşması beklenemez.

5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin Anayasa'nın 2, 6, 7, 8 ve 11 inci maddelerine aykırı olan birinci fıkrasının iptal edilmesi gerekmektedir.

5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan kurum ve kuruluşlar ile (belediyeler hariç) tüm diğer kamu kurum ve kuruluşlarının ilgili mevzuatları gereği burs, kredi verilmesini öngördükleri yüksek öğrenim öğrencilerine burs, kredi ve nakdi yardım adı altında doğrudan herhangi bir ödeme yapmaları yasaklanmakta ve ancak bildirimde bulunacakları Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu vasıtasıyla söz konusu ödemeleri yapabilmeleri hükmüne bağlanmaktadır.

Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'ne gönderdiği B.30.0.İMİ.0.00.00.01/775 - 17 - 17451 sayı ve 14.08.2003 tarihli yazıda, 16.08.1961 tarih ve 351 sayılı Kanuna göre Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nce yürütülen barınma - burs ve kredi verme işlerinde üniversitelerin ciddi sıkıntılar yaşadığı ve sayısı bir buçuk milyonun üzerine çıkmış bulunan yüksek öğrenim öğrenci sayısı ile bu tür işlerin merkezi yöntemle karşılanmasının olanaksız hale geldiği belirtilerek bu işlerin üniversitelere bağlı vakıflar tarafından yerine getirilmesinde sayısız yarar olduğuna dikkat çekilmiştir (Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı'nın söz konusu yazısı ekte sunulmuştur).

Aynı yazıda, Anayasa'nın 130 uncu, 2547 sayılı Kanunun 4 ve 5 inci maddelerine atıfta bulunularak, bu hükümlerin öğrencilerin barınma, burs ve sosyal danışmanlık hizmetlerinin, öğrencileri en iyi şekilde tanıyan üniversiteler tarafından karşılanmasını zorunlu kıldığı ve üniversitelerin Anayasal ve yasal yetki ve görev alanında bulunan bu hizmetlere Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından müdahale edilmesinin, üniversitemizin bilimsel ve idari özerkliğine müdahale anlamına geleceği de ifade edilmiştir.

Yükseköğretim öğrencilerine burs - kredi verilmesinde, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü'nde merkezileşen tekelci bir sistemin sakıncalarının ve Anayasa'ya aykırılığının Yüksek Öğretim Kurulunca açıkça ifade edilmiş olmasına karşın, 5102 sayılı Kanunla böyle bir tekelci merkezi sistemin getirilmesi, 5102 sayılı Kanunun yöneldiği nihai amacın "kamu yararı" olup olmadığı hususunu tartışmaya açmaktadır.

5102 sayılı Kanun, hükümetin üniversite ve kamu yönetimi üzerinde baskı ve hakimiyet kurma ve kadrolaşma emelleri doğrultusunda yeniden yapılandırma girişimleri çerçevesinde şekillendirilmiştir.

Burs - kredi, gelir düzeyi düşük öğrenci için yaşamsal önem taşımaktadır. Ülkemizde ideolojik yaklaşımlarının laik Cumhuriyet anlayışına uygunluğu tartışmalı birtakım örgütlerin, burs vermek suretiyle öğrencileri ideolojik çizgilerine çekmeye çalıştıkları da yadsınamaz bir gerçektir.

Burs ve kredilerin bu tür örgütler tarafından ve böylesi amaçlarla öğrencilere verilmesi kuşkusuz ülkenin ve gençlerimizin geleceği bakımından büyük bir tehlikedir. Ancak, burs ve kredilerin dağıtımının, iktidarın siyasal etkilerine, yönlendirme ve baskılarına (kendisini bu baskı ve etkilerden koruyacak özerk bir yapısı olmadığı için) açık bir kurum tarafından ve tekel olarak verilmesinin de, aynı ölçüde büyük bir tehlike oluşturacağı; burslar aracılığı ile iktidarın gençleri siyasal baskı altına alarak yönlendirmesine imkan hazırlayacağı ortadadır.

Kaldı ki getirilen düzenleme, burs - kredinin temel amacı olan eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaktan, yoksulu korumaktan da uzak görünmekte; Anayasa hükümleri ile de çelişmektedir.

Bütün bunlar 5102 sayılı Kanunun kamu yararı amacına değil, siyasal iktidarın siyasal sistemi ve toplumu etkisi altına alma amacını gerçekleştirmeye yönelik olduğunu göstermektedir.

Bir yasama işleminin kamu yararını değil de siyasal iktidarın çıkarlarını karşılamak için yapılması durumunda ise, yasama yetkisinin saptırıldığını söylemek gerekmektedir. Böyle bir yetki saptırması da, hukuk devleti anlayışı ile bağdaşmaz.

Bu nedenlerle 5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası, yöneldiği amaç bakımından Anayasa'nın 2 nci maddesinde ifade edilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır ve iptal edilmesi gerekmektedir.

Diğer yandan söz konusu ikinci fıkra, hukuk kuralları arasında bir karmaşaya da yol açmaktadır.

Anayasa'nın "Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler" bölümünde yer alan "Eğitim ve öğrenim hakkı ve ödevi" başlıklı 42 nci maddesinin yedinci fıkrasında "Devlet, maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin, öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar. Devlet durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır" hükmüyle eğitim ve öğretim hakkının Devlete yüklediği ödevlerin konularını da belirtmiş olmaktadır. Anayasa'nın bu hüküm ile Devletin, eğitim ve öğretim alanında "fırsat eşitliğini" gerçekleştirme anlayışı ile hareket etmesi gerektiğini vurguladığını söylemek doğru olacaktır (Sabuncu Y., Anayasa'ya Giriş, Ankara 2002, s.148, 149).

Eğitim ve öğretim alanında fırsat eşitliği anlayışı ile hareket etmesi ve fırsat eşitliğini sağlayacak tedbirleri alması, Devletin Anayasal bir görevi olmakla birlikte Devlet bu alanda tekel oluşturacak şekilde tek başına yetkili ve görevli kılınmamıştır. Maddede yapılan düzenleme bu yolda olmadığı gibi, bu düzenlemeye Sosyal ve Ekonomik haklar ve Ödevler bölümünde yer verilmiş olması da konunun sosyal içeriğini ve sosyal dayanışma ihtiyacının göz önüne alınmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Nitekim, fırsat eşitliğinin gerçekleştirilmesi konusuna çeşitli yasalarda yer verilerek değişik kamu kurum ve kuruluşlarına bu konuda görev ve yetki verilmiştir.

14.06.1973 tarihli ve 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun "Fırsat ve imkan eşitliği" başlığını taşıyan 8 inci maddesinde, "Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkan eşitliği saklıdır. Maddi imkanlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır" denilmiştir.

04.11.1981 tarihli 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununun 4 üncü maddesinde yükseköğretimin amacı açıklanmış 5 inci maddesinde, "Yükseköğretim, aşağıdaki "Ana İlkeler" doğrultusunda planlanır, programlanır ve düzenlenir denildikten sonra, (e) bendinde "Yükseköğretim kurumlarında ve bu kurumlara girişte imkan ve fırsat eşitliği sağlayacak önlemleri almak". Yükseköğretim Kurulunun görevleri arasında sayılmıştır

2547 sayılı Kanunun "Sosyal Hizmetler" başlıklı 47 nci maddesinin (d) bendinde, "Kamu kuruluşları adına, Üniversitelerde okuyacak öğrencilere bu kuruluşlarca verilecek bursların bilim dallarına dağılımı ve sayısı, insan gücü ihtiyacı ve öğretim elemanı yetiştirilmesi bakımından, devlet kalkınma planları ilke ve hedeflerine göre Yükseköğretim Kurulu tarafından belirtilir. Burslu öğrencilerin harçları ile laboratuvar, sınav ve diploma masrafları burs kapsamına girer" hükmüne yer verilmiştir.

Yine, 15.06.1989 tarihli 3580 sayılı Öğretmen ve Eğitim Uzmanı Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarında Parasız Yatılı veya Burslu Öğrenci Okutma ve Bunlara Yapılacak Sosyal Yardımlara İlişkin Kanun ile de "...öğretmenlik mesleğini ve eğitim uzmanlığını cazip hale getirerek eğitimin kalitesini yükseltmek; öğretmen ve eğitim uzmanı

yetiştiren yükseköğretim kurumlarına talebi artırmak için Milli Eğitim Bakanlığı adına mecburi hizmet karşılığı parasız yatılı veya burslu öğrenci okutmak ve bunlarla ilgili usul ve esaslar" düzenlenmiştir.

5102 sayılı Kanun ile, yukarıda belirtilen kanunlar ve belirtilen hükümleri yürürlükte bulunmalarına karşın (Bu Kanunda mezkur kanunların veya bu Kanuna aykırı hükümlerinin yürürlükten kaldırıldığına ilişkin hiçbir hükme yer verilmediği gibi önceki kanun (3580 sayılı Kanun) özel kanun olduğu için zımni ilga da söz konusu değildir), bu kanunların hükümlerinin tam aksine düzenleme yapılmıştır. Zira, Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında sayılan kurum ve kuruluşlar ile (belediyeler hariç) tüm diğer kamu kurum ve kuruluşlarının, ilgili mevzuatları gereği burs, kredi verilmesini öngördükleri yüksek öğrenim öğrencilerine burs, kredi ve nakdi yardım adı altında doğrudan herhangi bir ödeme yapmaları yasaklanmakta ve ancak bildirimde bulunacakları Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu vasıtasıyla söz konusu ödemeleri yapabilmeleri hükme bağlanmaktadır.

Yürürlükte olan bir kanun ortadan kaldırılmadan, o kanunda yer alan hususlar dikkate alınmaksızın ve yürürlükteki kanunun tamamen aksine bir hüküm getirilmesi, bir hukuk devletinde asla kabul edilemeyecek bir durumdur. Çünkü böyle bir durum, hukuk düzeninden beklenen belirliliği engeller. 5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenleme, bu bakımdan da Anayasa'nın 2 nci maddesinde ifade edilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenleme, aynı zamanda sosyal devlet ilkesine de aykırıdır.

Bir sosyal hukuk devleti kurmuş olan Anayasa'mıza göre Devlete düşen görev, Anayasa'da düzenlenen sosyal ve ekonomik haklardan kişilerin yararlanmasını sağlamak ve olanakları ölçüsünde bu hakların kapsamını genişletmektir. Nitekim "Devletin temel amaç ve görevleri" başlığını taşıyan Anayasa'mızın 5 inci maddesinde "...kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmanın" Devletin temel amaç ve görevlerinden olduğu belirtilmektedir.

Sosyal devlet, "sosyal adaletin" ve "sosyal güvenliğin" yaratılması ve korunması ile yükümlü olacaktır.

"Sosyal adalet" paylaştırma ilkesidir. Toplumdaki her tabaka ve gruba ekonomik ve kültürel yaşam yeteneği uygun bir düzeyde garanti edilmiştir. Bu garanti, eğitim ve öğrenimde, meslek sahibi olmada özellikle rol oynayan kişiliğin serbestçe geliştirilmesi konusunda, ekonomik- sosyal şans eşitliğini de kapsamaktadır.

"Sosyal güvenlik" bireye, önleyici ve destekleyici olarak, gerekli yardım ve tedarikleri güvence altına alan kurumların yaratılmasını istemektedir.

Devlet bireye sosyal adalet ve sosyal güvenlik getirmek zorundadır. Olabildiğince kaliteli öğrenim olanaklarının sağlanması da, bu bağlamda verilebilecek hizmetlerin başında gelmektedir.

5102 sayılı Kanun, sosyal devlet ilkesinin yukarıda açıklanan içeriğinin aksine bir düzenleme yapmıştır. Zira, genel bütçeli idareler, üniversiteler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından kendi mevzuatları dairesinde geniş bir fırsat eşitliği yelpazesi içinde ve bire bir ilişki kurularak yüksek öğrenim öğrencilerine burs ve kredi olanakları sağlanırken, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu devreye sokularak bu Kurumun müdahalesinin önü açılmakla kalınmamış; ayrıca bu Kanun uyarınca ve siyasi iktidarın tercihlerine göre çıkarılacak yönetmelikle yapılacak belirlemeler çerçevesinde burs verilmesi öngörülerek fırsat eşitliği yelpazesi de daraltılmıştır. Bu durum getirilen düzenlemenin Anayasa'nın 2 nci maddesinde ifade edilen sosyal devlet ilkesine ve Anayasa'nın 5 inci maddesinde açıklanan devletin temel amaç ve görevlerine aykırı olduğunu ortaya koymaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 30.05.1990 tarihli E.1990/2, K.1990/10 sayılı kararında (AMKD.S.26, s.198 - 204), "Anayasa'nın 130 uncu maddesi, üniversitelerin, bir hukuk devletin üniversitesine yaraşır biçimde uygar ve evrensel karakterde öğretim - eğitim, araştırma ve yayın konularında bilimsel özerkliğe sahip bir kamu tüzelkişisi biçiminde kurulmasını ve Cumhuriyetin temel organları içinde bu niteliği ile yer almasını istemiş ve buna göre düzenlemeler yapmıştır.

5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yapılan düzenleme, üniversite özerkliğini de zedelemektedir ve Anayasa'nın 130 uncu maddesine de aykırı düşmektedir.

Anayasa'nın 130 uncu maddesinde, üniversitelerin, bilimsel özerkliğe sahip kamu tüzelkişileri olarak tanımlanması ve bunların ancak Devlet tarafından yasayla kurulabileceklerinin saptanması ile güdülen ereğin, siyasal çevrelerin, özellikle iktidarların ve ayrıca çeşitli baskı gruplarının, üniversite çalışmalarıyla öğretim ve eğitimi etki altında tutabilmeleri yolunu kapatmak ve bu faaliyetlerin bilimsel gerekler ve gereksinimlerden başka, herhangi bir dış etkiden uzak kalacak bir ortamda sürdürülmesini sağlamak olduğunda kuşku yoktur" denilmiştir.

Anayasa'ya uygunluk denetimi yapılırken, Anayasa'nın konuyla ilgili tüm hükümlerinden yararlanmak zarureti vardır. Çünkü, her yasa gibi Anayasa da bir bütündür ve tek bir kuralın yeterince açıklık getirmediği durumlarda bütün metnin göz önünde tutulması, başka bir anlatımla, sözün de açıklık olmayınca özüne gidilmesi ve bunun için de kuralların tümünün incelenmesi, öz yönünden yorum yapılırken ileriye dönük ve gerçekçi bir yolun izlenmesi gerekir (AYM. E.90/4, K.90/6, T.12.04.1990, R.G. 12.04.1990, Sa.26).

Anayasa Mahkemesi'nin kararında açıkça vurgulandığı üzere, Anayasa'nın üniversiteler konusunda kabul ettiği temel ilke; çağdaş öğretim ve eğitime uygun çalışmalarla belirgin bilimsel düzeyde insan gücü yetiştirmekle görevli üniversiteleri, dışardan gelebilecek her çeşit baskı ve müdahaleden korumak üniversite eğitim ve öğretimini, bilimsel gerekler ve gereksinimlerden başka herhangi bir dış etkiden uzak tutmaktır. Hal böyle iken ve üniversitelerin "fırsat eşitliği" çerçevesinde öğrencilerine burs vermelerinin (üniversitelerin ihtiyaç duyabileceği bilimsel gereklerle herhangi bir bağ ve ilişkisi bulunmazken) Milli Eğitim Bakanlığının denetimine tabi Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunun müdahalesine açık ve bu Kuruma bağımlı bir duruma getirilmiş olmaları, üniversitenin özerkliğini zedelemekte ve böylece Anayasa'nın 130 uncu maddesinin lafzına ve ruhuna aykırı düşmektedir.

Böyle bir düzenlemeyi kamu yararı ile açıklamak da mümkün değildir. Çünkü gerekçede ifade edilen amaç yani mükerrer burs - kredi tahsisinin önlenmesi, üniversite

özerkliğini zedelemeyen yöntemlerle de sağlanabilir. Kaldı ki, düzenlemenin yöneldiği amacın ne ölçüde kamu yararı ile ilgili olduğuna ilişkin değerlendirmeler de yukarıda yapılmıştır.

5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrası hükmüne göre, "kanunlarla veya kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan kurumlar"da Kanunun kapsamına dahildir.

Anayasa'nın 130 uncu maddesinin ikinci fıkrasında "Kanunda gösterilen usul ve esaslara göre, kazanç amacına yönelik olmamak şartı ile vakıflar tarafından, Devletin gözetim ve denetimine tabi yükseköğretim kurumları kurulabilir" denilmiştir.

Bu çerçevede çeşitli vakıflar tarafından kanunla yükseköğretim kurumları (üniversiteler) kurulmuştur. Örneğin, 3785 sayılı Kanunla Ankara'da Hacettepe Çocuk Sağlığı Enstitüsü Vakfı, Hacettepe Tıp Merkezi Vakfı, ve Hacettepe Üniversitesi Vakfı tarafından 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun vakıf yükseköğretim kurumlarına ilişkin hükümlerine tabi olmak üzere, kamu tüzelkişiliğini haiz Bilkent Üniversitesi adıyla bir Üniversite kurulmuştur.

Vakıf Üniversitelerinin kanunla kuruldukları için 5102 sayılı Kanun hükümlerine tabi olacakları açıktır.

Anayasa'nın 130 uncu maddesinin son fıkrasında, "mali ve idari konular" dışındaki akademik çalışmalar, öğretim elemanlarının sağlanması ve güvenlik yönlerinden, Devlet eliyle kurulan yükseköğretim kurumlarını bağlayan Anayasa hükümlerinin vakıflar tarafından kurulan yükseköğretim kurumlarını da bağlayacağı belirtilmiştir. Görüldüğü üzere Anayasa, söz konusu hükmü ile, mali ve idari konularda Vakıf Üniversitelerinin özerkliklerini pekiştirmişken; mali bir konu olduğu yadsınamayacak bir husus olan yüksek öğrenim öğrencilerine burs verilmesi konusunda 5102 sayılı Kanun ile yapılan düzenleme vakıf üniversitelerinin de özerkliğine ve dolayısıyla Anayasa'nın 130 uncu maddesine aykırılık teşkil etmektedir.

Anayasa'nın 133 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre, Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun "özerkliği" ve "yayınlarının tarafsızlığı" esastır. Bu özerklik geniş bir kavramdır, "mali ve idari özerkliği" içerir.

11.11.1983 tarih ve 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunun "Öğretim ve Eğitim" başlığını taşıyan 54 üncü maddesinde "Türkiye Radyo -Televizyon Kurumu, personeline, görevleri arasına giren konularda yurt içinde ve dışında eğitim, öğrenim ve ihtisas yapma imkanını sağlarlar, bu maksatla kurslar açar ve kendi maksatları için personel yetiştirmek üzere kendi kadrolu personeline veya 8 Nisan 1929 tarih ve 1416 sayılı Kanun hükümlerine göre öğrencilere "burs" verebilir."

5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasındaki düzenleme, mali ve idari özerkliğe sahip ve tarafsız bir Kurum olan Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu'nun burs verme konusunda, Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetimine tabi Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağımlı bir konuma girmesine yol açtığı için Anayasa'nın 133 üncü maddesine de aykırıdır.

Diğer taraftan Anayasa'nın 167 nci maddesinin birinci fıkrası "Devlet para, kredi, sermaye mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır, piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önler" kuralını içermektedir." Bu maddenin gerekçesinde piyasada fiili ve anlaşma sonucu tekelleri

önlemenin devletin görevi olduğu belirtildikten sonra "Bu görev hem özel hem de kamu kesimi için öngörülmektedir" denilmiştir. Yüksek öğrenim öğrencilerine burs, kredi verilmesi veya nakdi yardım yapılması, sosyal içerik ağırlıklı bir hizmetin topluma sunulmasıdır. 5102 sayılı Kanunun Genel Gerekçesi'nde de açıkça belirtildiği üzere söz konusu hizmete ilişkin "dağıtım tek elden" yapılacak yani bu hizmet kamu kesiminde (belediyeler dışında) "tek el" şeklinde sunulacaktır. Ancak yine 167 nci maddenin gerekçesinde açıklandığı gibi "Tekelciliğin her türlüşünün zararından fertleri ve toplumu korumak, toplumun huzur ve refahı ile de ilgilidir". Bu nedenle mezkur düzenleme Anayasa'nın 167 nci maddesi hükmüne de aykırıdır.

Anayasa'nın 131 inci maddesinde Yükseköğretim Kurulunun görev ve yetki alanı gösterilmiştir. Söz konusu 2 nci maddenin ikinci fıkrasındaki düzenleme, Yükseköğretim Kurulunun yetkilerine de doğrudan bir müdahale niteliğini taşıdığı için, Anayasa'nın 131 inci maddesine de aykırıdır.

Anayasa'ya aykırı bir hüküm, Anayasa'nın 2 nci maddesindeki "hukuk devleti" ve Anayasa'nın 11 inci maddesindeki "Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü" ilkelerine de aykırılık teşkil edecektir.

5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin üçüncü fıkrası ise kredi - burs dağıtımında, yukarıda açıklanan gerekçelerle Anayasa'ya aykırı olan bir sistemin uygulaması niteliği taşıdığı için, yine aynı gerekçelerle Anayasa'ya aykırı düşmektedir.

Yukarıda etraflıca açıklanan nedenlerle, 5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları hükümleri ile yapılan düzenleme, Anayasa'nın 2 nci maddesindeki "sosyal hukuk devleti" ilkesine, 5 inci maddesinde belirtilen Devletin temel amaç ve görevlerine, 11 inci maddesindeki "Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü" ilkesine, Anayasa'nın 130 uncu, 131 inci, 133 üncü ve 167 nci maddeleri hükümlerine aykırı olup iptali gerekmektedir.

2. 03.03.2004 Tarih ve 5102 Sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanunun "Ek Ödeme" Başlığını Taşıyan 5 inci Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı

5102 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde birinci cümlede, Devlet bütçesinden sağlanan ödenekler dışındaki Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu gelirlerinden karşılanmak üzere Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumunda çalışan 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi personele, görev unvanı esas alınarak Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Yönetim Kurulunca uygun görülen oran ve miktarlarda ek ödeme verileceği hususu hükme bağlanmıştır.

Anayasa'nın 128 inci maddesinde memurların ve diğer kamu görevlilerinin niteliklerinin, atanmalarının, görev ve yetkilerinin, hakları ve yükümlülüklerinin, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği ilkesi yer almaktadır.

5102 sayılı Kanunun 5 inci maddesinde, Anayasa'nın 128 inci maddesine göre kanunla düzenlenmesi gereken ek ödemelerin oran ve miktarının Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Yönetim Kurulunun taktirine bırakılması, Anayasa'nın 128 inci maddesine aykırıdır.

Ayrıca, kanunda herhangi bir asli düzenleme yapılmaksızın Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Yönetim Kuruluna, ek ödemelerin oran ve miktarını belirleme konusunda verilmiş olan yetki, bir yasama yetkisi devri niteliğini taşımaktadır. Çünkü Anayasa'nın 8 inci maddesine göre yürütme, Anayasa'nın kanunlara uygun olarak kullanılan ve yerine getirilen bir

yetki ve görevdir. Yürütmenin Anayasa'da gösterilen ayırık haller dışında asli düzenleme yetkisi yoktur. Bu yetki, Anayasa'nın 7 nci maddesine göre TBMM'nindir ve devredilemez.

Bu nedenle, Yönetim Kuruluna verilen söz konusu yetki, Anayasa'nın 7 nci ve 8 inci maddelerine aykırı olduğu gibi; Anayasa'dan kökenlenmediği için, Anayasa'nın 6 ncı maddesi ile de çelişmektedir.

Ayrıca nesnel yasa kuralları ile sınırları gösterilmemiş bir yetkinin, keyfi uygulamalara yol açabileceği ve bu nedenle Anayasa'nın 2 nci maddesinde ifade edilen hukuk devleti ilkesi ile de uyumlu olamayacağı açıktır. Anayasa'nın herhangi bir hükmüne aykırı bir düzenlemenin Anayasa'nın 11 inci maddesinde yer alan Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkeleriyle bağdaşması da beklenemez.

Bu nedenlerle Anayasa'nın 2, 6, 7, 8 ve 128 inci maddelerine aykırı olan söz konusu hükmün iptali gerekmektedir.

Diğer yandan söz konusu 5 inci maddenin birinci, ikinci ve dördüncü cümlelerine göre, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun bir yılda toplam gelirlerinden, bir yılda toplanan gelirlerin % 16'sını geçmemek ve her kişi için ayda 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda tanımlanan en yüksek Devlet memuru aylığının brüt tutarının % 130'unu geçmemek üzere Kurum personeline ek ödeme yapılması imkanı getirilmiştir.

Bu durumda, yüksek öğrenim gören öğrencilere personele yapılacak ek ödeme kadar az burs, az kredi verilmesi veya az nakdi yardımda bulunulacak demektir. Bunun anlamı ise, "Genel Gerekçe"de açıklanan hizmetlerin merkezde ihtisaslaşmış Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu çatısı altında toplanmasıyla daha fazla sayıda ihtiyaç sahibi öğrenciye yardım yapılmasının gerçekleşeceği şeklinde, Kanunun kabulünde öne geçen tüm sebeplerin göz ardı edilmesidir. Bu husus da, Anayasa'nın 2 nci maddesinde ifade edilen sosyal devlet ilkesiyle çelişmektedir.

5102 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin 3 üncü cümlesinde ise ek ödemeye ilişkin usul ve esasların Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Yönetim Kurulunca belirleneceği bildirilmiştir.

Söz konusu usul ve esaslara ilişkin ilkelerin Kanunda düzenlenmemiş olduğu görülmektedir. Anayasa'nın 128 inci maddesine göre bu hususların kanunla gösterilmesi gerekmektedir. Kanunla herhangi bir düzenleme yapılmadığı için, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Yönetim Kuruluna verilen yetki; asli bir düzenleme yetkisidir. Halbuki Anayasa'nın 8 inci maddesine göre yürütmenin kural olarak asli düzenleme yetkisi yoktur. Bu yetki TBMM'nindir ve devredilemez. Devredildiği takdirde bu yetki kökenini Anayasa'dan almayan bir yetki görünümüne girer.

Bu nedenlerle, söz konusu 3 üncü cümlede yapılan düzenleme, Anayasa'nın 6, 7, 8 ve 128 inci maddelerine aykırıdır.

Diğer yandan bu düzenlemenin özellikle özerk kurumların bütçe esasları bakımından ciddi bir takım sorunlara yol açacağı ortadadır. Çünkü mali özerklikleri nedeniyle gelirlerini hangi giderlerine tahsis edeceklerini kararlaştırmak yetkisine sahip olan kurumlar; burs - kredi karşılığı olarak bütçelerinden ayırdıkları ve Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna yatırdıkları meblağın bir kısmı ile Kurum personelinin ek ödemelerini karşılamış olacaklardır.

Bu durum, bütçenin genelliğine de aykırı düşecektir. Böyle bir durumu üniversiteler bakımından, Anayasa'nın 130 uncu maddesinde ifade edilen katma bütçe ilkesi ile bağdaştırmakta mümkün değildir.

Anayasa'nın 130 uncu ve 131 inci maddeleri, üniversitelerin, özerklik nitelikleri çerçevesinde, kendilerine tahsis edilecek kaynakları üniversitelerin yerine getirecekleri kamu hizmetlerine nasıl sarfedeceklerini kararlaştırmak yetkisiyle donatıldığını göstermektedir. Üniversitelerin burs - kredi karşılığı olarak ayırdığı bir kaynağın bir kısmının Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu personeline ek ödeme olarak kullanılabilmesine imkan tanıyan bir düzenleme, üniversitelerin kararlarına ve mali özerkliğine bir müdahale niteliği taşımakta ve bu bakımlardan da Anayasa'nın 130 ve 131 inci maddelerine aykırı düşmektedir.

Aynı durum özerkliği Anayasa'nın 133 üncü maddesinde ifade edilen Türkiye Radyo Televizyon Kurumu için de geçerlidir.

Anayasa'nın herhangi bir hükmüne aykırı bir düzenleme Anayasa'nın 2 nci maddesinde ifade edilen hukuk devleti, Anayasa'nın 11 inci maddesinde ifade edilen Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkelerine de aykırıdır.

5102 sayılı Kanunun yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasa'nın 2, 6, 7, 8, 11, 128, 130, 131 ve 133 üncü maddelerine aykırı olan 5 inci maddesinin iptali gerekmektedir.

3. 03.03.2004 Tarih ve 5102 Sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanunun Geçici Madde 3'ünün Anayasa'ya Aykırılığı

5102 sayılı Kanunun Geçici Madde 3'ünde, 2003, 2004 öğretim yılında Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonundan ilk defa burs almaya hak kazanan öğrencilerin 01.01.2004 tarihinden itibaren burs ödemelerinin Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu tarafından yapılacağı hükme bağlanmıştır.

Hukuk devleti adı verilen yönetim biçiminin temel unsurlarından birisi hukuki güvenlidir.

Kanunlarla yapılan ve bu kanunların Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği tarihten önceki zamana yönelik düzenlemelerin, hukuki güvenliği zedeleyeceği ortadadır. Çünkü bir hukuk devletinde hukuka uymak zorunda olan kişi ve kurumların öncelikle hukukun ne olduğunu bilmeleri gerekir. Hukuk kurallarının geçmişe dönük olarak yapacağı düzenlemeler, özellikle yeni görev ve sorumluluklar getiriyor ve düzeni değiştiriyor ise, hukukun ne olduğunu bilmek olanağını ortadan kaldırır.

Bu nedenle Geçici Madde 3'de getirilen ve geçmişe yönelik olarak hukuk düzenini değiştiren hüküm, Anayasa'nın 2 nci maddesinde ifade edilen hukuk devleti ilkesine aykırıdır.

Anayasa'nın herhangi bir hükmüne aykırı bir düzenleme Anayasa'nın 11 inci maddesindeki Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesiyle de çelişir.

Anayasa'nın 2 ve 11 inci maddelerine aykırı olan bu hükmün iptal edilmesi gerekmektedir.

4. 03.03.2004 Tarih ve 5102 Sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanunun 7 nci Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı

5102 sayılı Kanunun yürürlükle ilgili 7 nci maddesinde, bu Kanunun 01.01.2004 tarihinden geçerli olmak üzere "yayımı tarihinde yürürlüğe gireceği bildirilmiştir.

5102 sayılı Kanun 06.03.2004 tarihinde yayımlanmıştır.

Hukuk devleti adı verilen yönetim biçiminde temel unsurlarından birisi hukuki güvenlidir.

Kanunların Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdiği tarihten önceki bir tarihten başlayarak geçerlik kazanmaları, hukuki güvenliği zedeler.

7 nci maddede getirilen düzenlemenin özellikle bir takım kurumların yükümlülükleri bakımından geçmişe dönük olarak hüküm ifade etmesi, bu zedelemenin boyutlarının daha da genişlemesine yol açmıştır.

Hukuku geçmişe yönelik olarak değiştiren ve bu nedenle Anayasa'nın 2 nci maddesinde yer alan hukuk devleti ilkesine aykırı olan bu hükmün, Anayasa'nın 11 inci maddesinde ifade edilen Anayasa'nın üstünlüğü ve bağlayıcılığı ilkesi ile bağdaşması da beklenemez.

5102 sayılı Kanunun Anayasa'nın 2 ve 11 inci maddelerine aykırı olan 7 nci maddesinin iptali gerekmektedir.

IV.YÜRÜRLÜĞÜ DURDURMA İSTEMİNİN GEREKÇESİ

03.03.2004 tarih ve 5102 sayılı Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine İlişkin Kanun'un iptali istenilen 2 nci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları ile 5 inci maddesinin, Geçici Madde 3'ünün ve 7 nci maddesinin hükümlerinin uygulanması halinde; başta Üniversiteler olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarının, kendi mevzuatları dairesinde belirleyecekleri yüksek öğrenim öğrencilerine burs ve kredi verememelerinin, nakdi yardımda bulunamamalarının uygulamada yaratacağı giderilmesi güç ve olanaksız durumları önlemek için, bir tedbir olarak iptal davası sonuçlanıncaya kadar söz konusu kuralların yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi gerekmektedir.

V. SONUÇ VE İSTEM

Yukarıda açıklanan gerekçelere binaen:

Esas Sayısı : 2004/24
Karar Sayısı : 2008/165

1- a) 5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının, Anayasa'nın 2, 6, 7, 8 ve 11 inci maddelerine,

b) 5102 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarının, Anayasa'nın 2, 5, 11, 130, 131, 133 ve 167 nci maddelerine,

c) 5102 sayılı Kanunun 5 inci maddesinin Anayasa'nın 2, 6, 7, 8, 11, 128, 130, 131 ve 133 üncü maddelerine,

d) 5102 sayılı Kanunun Geçici Madde 3'ünün Anayasa'nın 2 ve 11 inci maddelerine,

e) 5102 sayılı Kanunun 7 nci maddesinin Anayasa'nın 2 ve 11 inci maddelerine,

aykırı olduğu için iptallerine,

2. İptal davası sonuçlanıncaya kadar söz konusu hükümlerin yürürlüklerinin durdurulmasına,

Karar verilmesini saygı ile arz ve talep ederiz.""